

Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2001/02:118 om Sveriges antagande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna jämte fem följdmotioner med yrkanden om bl.a. avslag på propositionen.

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna det i propositionen intagna utkastet till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna med de förklaringar som regeringen förordat. Rambeslutet syftar till att göra utlämningsförfarandet mellan EU:s medlemsstater enklare och mer effektivt. De lagändringar som regeringen anser att rambeslutet föranleder kommer att behandlas senare.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag. Vidare föreslår utskottet, med anledning av en motion, ett tillkännagivande om uppföljning av rambeslutets tillämpning. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Ledamöterna från (m) och (fp) har inte deltagit i beslutet om godkännande av rambeslutet.

I ärendet finns en reservation och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Bakgrund.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Godkännande av rambeslutet.....	6
Övrigt.....	10
Reservation.....	12
Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna (punkt 1).....	12
Särskilt yttrande.....	13
Följdlagstiftningens betydelse vid antagande av rambeslut.....	13
<u>Bilagor</u>	
1. Förteckning över behandlade förslag.....	14
Propositionen.....	14
Följdmotioner.....	14
2. Utkast till rambeslut om en europeisk arresteringsorder.....	15
3. Utkast till formulär för den europeiska arresteringsorder.....	38

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna

Riksdagen godkänner det i bilaga 2 intagna utkastet till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna med de förklaringar angående möjlighet till återkallande av samtycke till överlämnande (artikel 14) och fortsatt tillämpning av det nordiska utlämnings-samarbetet (artikel 25) som regeringen har förordat samt avslår motionerna 2001/02:Ju17, 2001/02:Ju18, 2001/02:Ju19 och 2001/02:Ju20. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:118.

Reservation 1 (v, mp)

2. Utvärdering av rambeslut, m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om uppföljning av rambeslutets tillämpning. Därmed bifaller utskottet delvis motion 2001/02:Ju21 yrkande 1 och avslår motion 2001/02:Ju21 yrkande 2.

Stockholm den 7 maj 2002

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Reinfeldt

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Reinfeldt¹ (m), Ingvar Johnsson (s), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlov (kd), Maud Ekendahl¹ (m), Ann-Marie Fagerström (s), Jeppe Johnsson¹ (m), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Anita Siden¹ (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Johan Pehrson¹ (fp), Göran Norlander (s) och Rolf Åbjörnsson (kd).

¹ Dock ej beslutet under punkt 1.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

I slutsatserna från Europeiska rådets toppmöte i Tammerfors år 1999 angavs (nr 35) att det formella utlämningsförfarandet borde avskaffas mellan medlemsstaterna när det gäller personer som är på flykt undan rättvisan efter att ha fått sin slutgiltiga dom och att ett enkelt förfarande för överförande av dessa personer borde ersätta utlämning. Förfaranden för brådskande utlämningsärenden borde övervägas. Kommissionen uppmanades att lägga fram förslag i frågan. Vidare föreslogs ett ökat ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden och domar samt en nödvändig tillnärmning av lagstiftningen för att underlätta samarbetet mellan myndigheter och det rättsliga skyddet av enskildas rättigheter (nr 33). Principen om ömsesidigt erkännande borde, enligt Europeiska rådet, vara en hörnsten i det rättsliga samarbetet på både det civilrättsliga och det straffrättsliga området.

Europeiska kommissionen presenterade den 19 september 2001 ett förslag till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna. Under hösten 2001 bedrevs ett omfattande förhandlingsarbete inom EU med anledning av kommissionens förslag. Terroristattentaten i USA den 11 september 2001 bidrog till att frågan fick särskild prioritet. Europeiska rådet kunde vid toppmötet i Laeken den 14–15 december 2001 konstatera att det fanns en politisk överenskommelse om en europeisk arresteringsorder.

Inför den politiska överenskommelsen lämnade regeringen sedvanlig information till och samråd ägde rum med EU-nämnden och utskottet. Sålunda sammanträffade representanter för regeringen med utskottet respektive utskottets EU-grupp vid fyra tillfällen i oktober–november 2001. Samrådet med EU-nämnden var lika omfattande.

Ärendet och dess beredning

Till grund för regeringens förslag ligger ett inom Justitiedepartementet utarbetat förslag till proposition som Sveriges advokatsamfund, Domstolsverket, Kriminalvårdsstyrelsen, Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren beretts tillfälle att lämna synpunkter på.

Därutöver har Vänsterpartiet till regeringen överlämnat synpunkter på rambeslutet från Frivilligorganisationernas fond för mänskliga rättigheter, Svenska Helsingforskommittén för mänskliga rättigheter, Svenska avdelningen av Internationella Juristkommissionen, Svenska sektionen av Amnesty

International, Statstjänstemannaförbundet, Polisförbundet samt från personer verksamma vid Uppsala, Göteborgs och Stockholms universitet.

Den svenska versionen av utkastet till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna samt utkast till det formulär som utgör bilaga till rambeslutet finns i *bilagorna 2 och 3*. Utkastet till rambeslut har ännu inte varit föremål för granskning av EU:s juristlingvister. I den slutliga versionen kan vissa redaktionella och språkliga ändringar komma att göras.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna.

Rambeslutet innehåller bestämmelser som i princip ersätter de utlämningsförfaranden som i dag tillämpas mellan EU:s medlemsstater. Bestämmelserna går ut på att en europeisk arresteringsorder från de rättsliga myndigheterna i en medlemsstat – det vill säga en begäran om gripande och överlämnande av en efterlyst person – skyndsamt och med få formaliteter skall verkställas av de rättsliga myndigheterna i en annan medlemsstat. Medlemsstaterna åläggs att genomföra bestämmelserna i rambeslutet senast den 31 december 2003.

I propositionen redovisar regeringen de lagändringar som rambeslutet kräver och lämnar en beskrivning av hur förfarandet är tänkt att fungera. Några förslag till lagändringar läggs dock inte fram i propositionen. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med sådana förslag vid ett senare tillfälle.

Utskottets överväganden

Godkännande av rambeslutet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner utkastet till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna med de förklaringar som regeringen förordat. Utskottet föreslår vidare, med anledning av ett motionsyrkande, ett tillkännagivande om uppföljning av rambeslutets tillämpning. När det gäller övriga motionsyrkanden föreslår utskottet att riksdagen bör avslå dem. Jämför reservation (v och mp).

Utkastet till rambeslutet innebär att all utlämning inom EU i princip skall ske med tillämpning av den europeiska arresteringsordern. Utlämningskonventionerna från 1957, 1995 och 1996 samt andra bestämmelser om utlämning som i dag gäller inom EU skall således inte längre tillämpas mellan medlemsstaterna. Även i framtiden kommer dock tillämpning av särskilda avtal eller överenskommelser om utlämning som kan finnas mellan vissa av medlemsstaterna och som ytterligare förenklar och underlättar utlämningsförfarandet att tillåtas (artikel 25).

Vad som avses med en europeisk arresteringsorder framgår av artikel 1. Där anges att den är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat (den utfärdande staten) med syftet att en annan medlemsstat (den verkställande staten) i enlighet med bestämmelserna i rambeslutet skall godta en begäran (europeisk arresteringsorder) om att gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett straff eller en frihetsberövande åtgärd. Denna ordning bygger på att rättsliga myndigheter i medlemsstaterna erkänner varandras bedömningar och beslut – principen om ömsesidigt erkännande av rättsliga beslut.

En europeisk arresteringsorder får utfärdas för brott som enligt den utfärdande statens lagstiftning kan medföra fängelse i åtminstone ett år. När överlämnande begärs för verkställighet av ett redan utdömt straff krävs att straffet uppgår till minst fyra månaders fängelse. Om den utfärdande staten anser att brottet motsvarar något av de 32 brott eller brottstyper som särskilt anges i rambeslutets s.k. lista och brottet i den utfärdande staten dessutom kan medföra fängelse i åtminstone tre år får krav på dubbel straffbarhet för gärningen inte ställas (artikel 2). Listan omfattar flera av de allvarligaste brottsbalksbrotten som mord, grov misshandel, våldtäkt, rån och bedrägeri. Vissa allvarliga brott inom specialstraffrätten finns också upptagna på listan. Det gäller t.ex. narkotikabrott och miljöbrott. Rådet kan *enhälligt* besluta om ändringar i listan.

Den verkställande staten kan i vissa, i rambeslutet angivna, fall vägra verkställighet av en europeisk arresteringsorder. Rambeslutet skiljer i detta hänse-

ende på obligatoriska (artikel 3) och fakultativa vägransgrunder (artikel 4). Bland de obligatoriska vägransgrunderna återfinns bl.a. principen om att ingen skall dömas två gånger för samma sak (ne bis in idem) och bristande straffmyndighetsålder i den verkställande staten. Bland de fakultativa vägransgrunderna återfinns bl.a. principen om att pågående lagföring för samma gärning av den eftersökte utgör hinder mot verkställighet (lis pendens) och att det för utlämning kan uppställas ett krav på dubbel straffbarhet för alla brott med undantag för dem som omfattas av listan i artikel 2 och vissa fiskala brott.

Här bör tilläggas att verkställighet av en europeisk arresteringsorder inte hindrar medlemsstaterna från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet. Rambeslutet ger också rätt att vägra överlämnande om det finns skäl att tro att en europeisk arresteringsorder utfärdats i syfte att lagföra eller straffa en person på grund av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att personens ställning vid ett överlämnande kan skadas av något av dessa skäl. Rambeslutet påverkar inte heller skyldigheten att i det enskilda fallet respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i Fördraget om Europeiska unionen eller skyldigheten att fullgöra vissa andra internationella förpliktelser.

Den verkställande rättsliga myndigheten kan också ställa upp vissa, i rambeslutet angivna, villkor för att verkställa en europeisk arresteringsorder, t.ex. att en person som är medborgare eller bosatt i den staten återförs dit efter rättegången för verkställighet av det straff som ådömts honom i den andra staten (artikel 5).

I artiklarna 6–8 finns bl.a. bestämmelser om fastställande av de behöriga rättsliga myndigheterna.

Bestämmelser om den europeiska arresteringsorderns innehåll och form finns i artikel 9. Där framgår bl.a. att det i den skall anges brottets beskaffenhet och brottsrubricering samt lämnas en beskrivning av de omständigheter under vilka brottet begåtts, inbegripet tidpunkt och plats samt den eftersöktes delaktighet i brottet.

Bestämmelser om översändande av en europeisk arresteringsorder och om den eftersöktes rättigheter, bl.a. rätten till rättsligt biträde, finns i artiklarna 10–12.

Om en person grips på grundval av en europeisk arresteringsorder skall den verkställande rättsliga myndigheten fatta beslut i enlighet med den verkställande medlemsstatens lagstiftning om huruvida personen skall hållas kvar i häkte eller underkastas något annat tvångsmedel (artikel 13).

Föreskrifter om förfarandet i de fall där den gripne samtycker till att överlämnas finns i artikel 14.

Bestämmelser rörande beslut om, och verkställighet av, överlämnande finns i artiklarna 15–19. Där anges bl.a. att beslut om överlämnande skall fattas inom tio dagar från det att personen lämnat sitt samtycke och i övriga

fall inom 60 dagar från gripandet. I särskilda fall kan dessa tidsfrister utsträckas med 30 dagar. När beslutet är fattat skall det verkställas genom att personen, som huvudregel, skall överlämnas inom tio dagar från beslutet. Om det finns starka humanitära skäl, t.ex. att verkställigheten skulle äventyra den eftersöktes liv och hälsa, är det möjligt att tillfälligt skjuta upp överlämnandet.

I artikel 20 finns bestämmelser om transitering vid överlämnande.

I rambeslutet finns också bestämmelser om följder av överlämnandet (artiklarna 21–23b). Av dessa framgår bl.a. att den s.k. specialitetsprincipen gäller vid överlämnande. Specialitetsprincipen innebär att en person som överlämnats inte utan medgivande från honom eller henne eller från den verkställande staten får åtalas eller straffas för andra brott som har begåtts före överlämnandet än den eller de gärningar som utgör grunden för brott för vilka personen överlämnats. En medlemsstat kan emellertid förklara att sådant medgivande inte krävs om den utfärdande staten har lämnat motsvarande förklaring. På motsvarande sätt kan medlemsstaterna förklara att vidareutlämning till en annan medlemsstat får ske utan medgivande från den verkställande staten. Vidareutlämning till en stat utanför Europeiska unionen förutsätter dock alltid medgivande från behörig myndighet i den stat från vilken den eftersökta har överlämnats.

Medlemsstaterna skall före utgången av år 2003 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra rambeslutet (artikel 27). Huvudregeln, enligt övergångsbestämmelserna, är att de nuvarande utlämningskonventionerna skall tillämpas på framställningar som inkommer före detta datum (artikel 26).

I rambeslutet finns också bestämmelser om att medlemsstaterna kan avge förklaringar angående det språk som arresteringsordern skall vara avfattad på (artikel 9.2), om medlemsstaten vill låta samtycke till överlämnande vara möjligt att återkalla (artikel 14.4) och om den som verkställande stat under viss angiven tid kommer att fortsätta behandla framställningar som gäller gärningar begångna före den 1 januari 2004 i enlighet med bestämmelserna i utlämningsinstrumenten (artikel 26.1). Dessa förklaringar skall avges när rambeslutet antas, förutom förklaringen avseende språk som även kan lämnas därefter. Enligt artikel 25.2 kan en medlemsstat också avge en förklaring om att kunna fortsätta att tillämpa de bi- eller multilaterala utlämningsavtal som är i kraft när rambeslutet antas. En sådan förklaring skall avges senast tre månader efter rambeslutets ikraftträdande.

Regeringen gör bedömningen att rambeslutet kräver ändringar i lagstiftningen om utlämning mellan Sverige och övriga medlemsstater i EU. Den reglering som är nödvändig för att följa rambeslutet bör samlas i en särskild lag. De viktigaste lagstiftningsfrågorna rör tillämpningsområdet för den europeiska arresteringsordern, villkor för överlämnande av svenska medborgare, vilket underlag som skall krävas för ett beslut om överlämnande samt bestämmelser om vägransgrunder och om förfaranderegler.

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner utkastet till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna. Regeringen föreslår vidare att riksdagen godkänner att Sverige avger en förklaring till artikel 14.4 om att ett samtycke till överlämnande skall kunna återkallas intill dess att ett beslut om överlämnande har verkställts och till artikel 25.2 om fortsatt tillämpning av det nordiska utlämningsarbetet. De lagstiftningsåtgärder som rambeslutet föranleder behandlas inte i detta betänkande.

I motionerna Ju17 (v), Ju19 (fp) och Ju20 (mp) yrkas avslag på propositionen. Motionärerna anför att i rambeslutet föreslås principiellt viktiga ändringar i utlämningsrätten, t.ex. avskaffande av kravet på dubbel straffbarhet för vissa brott. Trots detta lämnar regeringen varken förslag till följdlagstiftning eller presenterar något underlag som gör det möjligt att ta ställning till konsekvenserna av rambeslutet för svensk räkning. Också rättssäkerheten sätts i fara; det finns t.ex. ingen möjlighet att överklaga ett beslut om överlämnande.

I motion Ju18 (m) tas också mer i princip ställning till riksdagens behandling av godkännande av rambeslut. Motionärerna anser att frågan om godkännande av rambeslut inom det rättsliga området inte bör behandlas av riksdagen med mindre än att förslag till följdlagstiftning samtidigt läggs fram. I motion Ju19 (fp) framförs liknande synpunkter.

I sammanhanget bör nämnas att riksdagen vid ett antal tillfällen de senaste två åren godkänt rambeslut utan att följdlagstiftningen samtidigt presenterades. Principfrågan behandlas i utskottets betänkande 1999/2000:JuU20 s. 5–6. Bakgrunden är att ett antagande av ett rambeslut i Rådet medför en folkrättslig förpliktelse att genomföra erforderliga lagändringar. Utskottet kunde i sitt enhälliga betänkande inte se något avgörande skäl mot att godta ett rambeslut vid ett tillfälle och fatta beslut om lagstiftningen vid ett senare tillfälle. Att avvakta med lagstiftningen borde emellertid inte ske annat än när det var påkallat av de tidsramar som gällde för EU:s antagande av rambeslutet.

Vad först gäller möjligheterna att bedöma konsekvenserna av rambeslutet för svensk del konstaterar utskottet att regeringen i propositionen bl.a. lämnar en redovisning av såväl rambeslutets innehåll som de skäl som regeringen har för att riksdagen skall anta rambeslutet. Också lagstiftningsbehovet redovisas. Utskottet anser för sin del att propositionen i dessa delar ger en både nyanserad och saklig beskrivning av rambeslutets konsekvenser för svensk räkning.

I propositionen anför regeringen som skäl för att Sverige bör anta rambeslutet bl.a. att rambeslutet bygger till stor del på begrepp och förfaranden som är kända från utlämningsrätten. Samtidigt innehåller det nyheter som i såväl praktiskt som principiellt hänseende kan framstå som problematiska. Regeringen anser dock att de fördelar den europeiska arresteringsordern erbjuder överväger svårigheterna och de nackdelar som kan finnas. Rambeslutet utvecklar, enligt regeringen, på ett bra sätt det rättsliga samarbetet, och det ger avsevärt bättre möjligheter att utreda och beivra brott. Det innebär dessutom ett större inslag av rättslig prövning i förfarandet och tvingar medlemsstaterna

att kraftigt minska handläggningstiderna för prövning av framställningar. Regeringen anser därför att Sverige bör verka för att rambeslutet antas (prop. s. 19).

Utskottet finner inte anledning till någon annan bedömning än regeringen i denna del. Utskottet gör inte heller någon annan bedömning än regeringen vad avser de förklaringar till rambeslutet som regeringen har förordat.

Vad härefter gäller kravet på omedelbar följdlagstiftning anför regeringen i propositionen att avsikten är att rambeslutet skall antas så snart som möjligt under det spanska ordförandeskapet. Med anledning härav samt att medlemsstaterna enligt rambeslutets artikel 27 senast den 31 december 2003 skall ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa bestämmelserna i rambeslutet, lägger regeringen inte i detta sammanhang fram förslag till lagstiftning om genomförandet av åtagandena, utan avser att under våren 2003 återkomma med nödvändiga lagförslag (prop. s. 5). En sådan situation som förelåg i 2000 års ärende föreligger alltså också här. Som nyss framgått redovisas också lagstiftningsbehovet på ett utförligt sätt i propositionen.

Mot den här angivna bakgrunden kan utskottet inte dela motionärernas uppfattning att avsaknaden av följdlagstiftning skulle utgöra skäl för riksdagen att inte anta rambeslutet eller att avvakta med ett beslut rörande det samma. Sammantaget innebär det anförda att utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna Ju17, Ju18, Ju19 och Ju20.

Övrigt

I motion Ju21 (c) begärs att det skall ske en översyn av den kommande lagstiftningen med anledning av det här aktuella rambeslutet när lagstiftningen varit i kraft i två år. I samma motion efterfrågas också ett regelverk för nationell utvärdering av rambeslut rörande det rättsliga samarbetet som skall ske inom två år från ikraftträdandet. Det motionärerna i huvudsak vill åstadkomma är en kontroll av att lagstiftarnas intentioner efterlevs av medlemsstaterna.

Utskottet instämmer i vad motionärerna anför om att det kan vara värdefullt att följa upp rambeslut och den följdlagstiftning som ett rambeslut ger upphov till. Det är naturligtvis viktigt att här som i andra fall kontrollera att fattade beslut får avsedd effekt.

Vad först gäller begäran om en översyn av det här aktuella rambeslutet kan utskottet konstatera att medlemsstaterna skall ha vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra rambeslutet först vid utgången av år 2003 och enligt artikel 27 skall viss uppföljning ske inom EU.

Regeringen har angett att den under våren 2003 avser att återkomma till riksdagen med förslag till följdlagstiftning med anledning av rambeslutet. I det sammanhanget bör regeringen även lämna en redogörelse för hur en uppföljning av tillämpningen av rambeslutet skall ske. Detta bör riksdagen med anledning av motion Ju21 i berörd del som sin mening ge regeringen till känna.

Vad sedan gäller förslaget om ett generellt regelverk för utvärdering av rambeslut bör det framhållas att det mellan olika rambeslut finns en stor variation vad avser behov av följdlagstiftning och inom vilken tid en utvärdering kan vara sakligt motiverad m.m. Utskottet anser därför att ett generellt regelverk i enlighet med motionärernas förslag inte är det mest ändamålsenliga. Enligt utskottets mening bör i stället frågan om när och på vilket sätt en utvärdering skall genomföras avgöras från fall till fall. Utskottet förutsätter därvid att regeringen i sina kommande förslag om antagande av rambeslut och eventuella förslag till följdlagstiftning överväger när och i vilken form en utvärdering av desamma lämpligen kan ske. Här bör med andra ord tillämpas samma princip som för annan lagstiftning. Med hänsyn härtill finner utskottet inte att det är påkallat med något uttalande från riksdagens sida. Motion Ju21 i berörd del avstyrks.

Reservation

Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna (punkt 1)

av Alice Åström (v), Yvonne Oscarsson (v) och Kia Andreasson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen avslår proposition 2001/02:118. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ju17, 2001/02:Ju19 yrkande 1 och 2001/02:Ju20 samt bifaller delvis motionerna 2001/02:Ju18 och 2001/02:Ju19 yrkande 2.

Ställningstagande

I det föreliggande utkastet till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna presenteras en ordning som kommer att ersätta samtliga nu föreliggande överenskommelser om utlämning mellan EU:s medlemsstater. För svensk del är den principiellt viktigaste förändringen avskaffandet av kravet på dubbel straffbarhet.

Trots att rambeslutet innebär en förändring av grundläggande principer inom den svenska utlämningsrätten väljer regeringen att inte samtidigt med rambeslutet lägga fram ett förslag till den lagstiftning som krävs med anledning av beslutet. Regeringen förmår inte heller att i propositionen lämna en redovisning av vilka konsekvenser rambeslutet får för den svenska utlämningsrätten.

Enligt vår mening är detta inte en acceptabel lagstiftningsteknik. Det bör vara ett krav att riksdagen i samband med antagande av rambeslut även har att ta ställning till de eventuella ändringar och kompletteringar som kommer att bli nödvändiga till följd av rambeslutet. Bara genom ett sådant förfarande ges utrymme för både remissförfarande och, när så är påkallat, lagrådsgranskning. Härigenom ges också tid och möjlighet till debatt och analys av förslagets innehåll och konsekvenser för svensk del.

Mot bakgrund av det sagda bör enligt vår mening propositionen avslås.

Särskilt yttrande

Följdlagstiftningens betydelse vid antagande av rambeslut

av Fredrik Reinfeldt (m), Maud Ekendahl (m), Jeppe Johnsson (m), Anita Sidén (m) och Johan Pehrson (fp).

Enligt vår mening hade utskottet bort skjuta upp behandlingen av godkännande av rambeslutet till dess att regeringens förslag till följdlagstiftning förelåg. Sedan ett yrkande härom avslagits av utskottet väljer vi att inte delta i beslutet om godkännande och anför följande.

Enligt vår mening är möjligheterna att mellan stater utlämna personer för brott av central betydelse i det internationella straffrättsliga samarbetet och ett nödvändigt komplement till annat sådant rättsligt samarbete. Vi är alltså positiva till syftet med den europeiska arresteringsordern, nämligen att förenkla och effektivisera dagens utlämningsförfaranden.

Regeringen har emellertid valt att inte lägga fram förslag till följdlagstiftning samtidigt med rambeslutet. Riksdagen har i och för sig vid några tillfällen tidigare tagit ställning till rambeslut utan att regeringen samtidigt har presenterat den lagstiftning som är nödvändig till följd av beslutet. Det här aktuella rambeslutet skiljer sig emellertid i dignitet och känslighetsgrad från dessa.

Rambeslutet innehåller ett regelverk som gör det möjligt för myndigheterna i EU:s medlemsstater att gripa, anhålla, häkta och överlämna enskilda individer inom ramen för det förfarande som omfattas av den europeiska arresteringsordern. När det gäller ett stort antal allvarliga brott får krav på dubbel straffbarhet inte ställas, och principen om ömsesidigt erkännande av rättsliga beslut skall gälla. Vid tillskapandet av ett sådant system är det enligt vår mening nödvändigt att rättssäkerheten för den enskilde kan garanteras. Innan riksdagen fattar beslut i frågan bör det därför stå helt klart vilka konsekvenser beslutet kommer att få för den svenska lagstiftningen.

Vi misstror inte regeringens förmåga till analys och problemlösning. Enligt vår erfarenhet är det emellertid först i samband med att det handgripliga och konkreta förslaget granskas, inom ramen för den parlamentariska processen, som eventuella brister eller problemområden upptäcks. Därför är det mycket viktigt att riksdagen ges möjligheter att ta ställning till konsekvenserna av rambeslutet på nationell nivå samtidigt som man antar rambeslutet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2001/02:118 har regeringen (Justitiedepartementet) föreslagit att riksdagen

1. godkänner det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna samt
2. godkänner att förklaringar avges av Sverige enligt artiklarna 14 och 25.

Följdmotioner

2001/02:Ju17 av Alice Åström m.fl. (v):

Riksdagen avslår proposition 2001/02:118 Sveriges antagande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna.

2001/02:Ju18 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att propositioner om EU:s rambeslut inom det rättsliga området även bör innehålla förslag om svensk följdlagstiftning.

2001/02:Ju19 av Johan Pehrson och Helena Bargholtz (fp):

1. Riksdagen avslår proposition 2001/02:118.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att rambeslutet och efterföljande lagstiftningsåtgärder bör behandlas i ett sammanhang.

2001/02:Ju20 av Kia Andreasson m.fl. (mp):

Riksdagen avslår regeringens begäran om godkännande av utkast till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna.

2001/02:Ju21 av Gunnel Wallin m.fl. (c):

1. Riksdagen begär hos regeringen en översyn av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna när den kommande lagstiftningen gällt i högst två år.
2. Riksdagen begär hos regeringen förslag till ett regelverk rörande nationell utvärdering av rambeslut rörande det rättsliga samarbetet inom två år från att de trätt i kraft inom samtliga EG-rättsliga områden.

BILAGA 2

Utkast till rambeslut om en europeisk
arresteringsorder

BILAGA 3

Utkast till formulär för den europeiska
arresteringsordern

